

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 1 november 2016

Mål nr

B 3667-15

KLAGANDE

ETK

Ombud och offentlig försvarare: Advokat GF

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Grovt dopningsbrott m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2015-06-12 i mål B 1837-15

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens domslut bestämmer Högsta domstolen påföljden till skyddstillsyn och fängelse en månad.

Högsta domstolen tillämnar 28 kap. 3 § brottsbalken.

GF ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av ETK i Högsta domstolen med 6 589 kr. Av beloppet avser 5 271 kr arbete och 1 318 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

ETK har yrkat att Högsta domstolen ska bestämma påföljden i första hand till skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, i andra hand till skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst. Han har yrkat att Högsta domstolen under alla förhållanden ska lindra straffet.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. I enlighet med hovrättens dom har ETK gjort sig skyldig till dopningsbrott som bestått i att han olovligen innehaft dopningsmedel motsvarande 133 000 enheter på fem mg aktiv substans. Såväl tingsrätten som hovrätten har bedömt gärningen som grovt dopningsbrott. Påföljden – som omfattar även ett ringa dopningsbrott – har bestämts till fängelse i tio månader.
2. Omständigheterna vid brotten var följande. En person som ETK tidigare för eget bruk hade köpt dopningsmedel av frågade honom om han kunde hjälpa till och leverera dopningsmedel. Han skulle få 5 000 kr för detta. ETK hade ont om pengar och gick med på att göra det. Tanken var att han skulle åka en runda och leverera dopningsmedlet med sin bil samma dag. Polisen

stoppade honom redan efter någon timme. I bilen fanns 3 000 tabletter och 4 280 ampuller dopningsmedel av olika slag. Efter ett s.k. säkerhetsavdrag har innehavet omräknats till 133 000 enheter på fem mg aktiv substans. ETK hade använt dopningsmedel dagen före.

Dopningsbrott

3. Enligt 3 § första stycket lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel döms den som med uppsåt olovligen innehar dopningsmedel för dopningsbrott till fängelse i högst två år. Är brottet med hänsyn till mängden dopningsmedel och övriga omständigheter att anse som ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader (3 § andra stycket).

4. Är brottet att anse som grovt, döms enligt 3 a § för grovt dopningsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen har utgjort led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett en särskilt stor mängd dopningsmedel eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

5. Enligt lagmotiven bör det grova brottet först och främst förbehållas sådan hantering som har utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller hantering som varit yrkesmässig. I motiven framhålls att det kan finnas omständigheter i det enskilda fallet som medför att en hantering som i och för sig har avsett en betydande mängd inte bör bedömas enligt den strängare straffskalan. Avgörandet får enligt motiven grundas på en sammanvägning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. (Se prop. 1998/99:3 s. 94 f.; jfr prop. 2010/11:4 s. 81 f.)

6. I likhet med vad som gäller i fråga om narkotikabrott är således mängden dopningsmedel endast en av flera omständigheter som ska beaktas vid rubriceringen och straffvärdebedömningen av dopningsbrott. En befattning med dopningsmedel som inte är avsett för eget bruk, t.ex. förvaring eller spridning, har generellt sett ett högre straffvärde än ett innehav för eget bruk. Bedömningen ska ske med beaktande av den roll som den tilltalade har haft när det gäller hanteringen i vidare mening och graden av delaktighet i hanteringen. Av betydelse är också vilken insikt som den tilltalade har haft rörande handelns organisation och hans eller hennes eget syfte med hanteringen. Även storleken och fördelningen av brottslighetens ekonomiska utbyte har betydelse. (Jfr i fråga om narkotikabrott bl.a. ”Källarförrådsdomen” NJA 2012 s. 70 och ”Bagageutrymmesdomen” NJA 2012 s. 510.)

7. Bedömningen av dopningsbrott ska alltså, både när det gäller gradindelningen och beträffande straffvärdet, ske på ett nyanserat sätt med beaktande av samtliga de omständigheter som är av betydelse. En av dessa omständigheter är mängden dopningsmedel. Mängden bör bestämmas med beaktande av koncentrationen av verksam substans i det enskilda preparatet (jfr prop. 1998/99:3 s. 95). Så sker i praktiken genom en omräkning i enheter. I underrättspraxis har dopningsbrott som består i hantering av mer än 50 000 enheter ofta ansetts utgöra grovt brott. Mängden dopningsmedel är emellertid endast en faktor bland andra som ska inverka på bedömningen. Särskilt vid brottslighet av allvarligare slag kan ofta andra omständigheter än mängden vara avgörande för straffvärdet.

8. Till skillnad från vad som gäller vid bedömningen av gradindelning och straffvärde vid narkotikabrott är det i dag i praktiken svårt att skilja på olika dopningspreparats farlighet. Det motiverar att särskild försiktighet bör iaktas med att tillmäta mängden betydelse för motsvarande bedömningar vid dop-

ningsbrott. Det hindrar dock inte att mängden får bilda utgångspunkt för främst gradindelningen och straffvärdet vid lindrigare brottslighet, och att det nämnda riktvärdet (p. 7) kan tjäna till viss ledning när det gäller att avgöra vad som ska graderas som grovt dopningsbrott.

9. Fastän lagstiftningen om dopningsbrott i viss mån ansluter till den för narkotikabrott, bör – i linje med vad som uttalas i motiven – den straffrättsliga bedömningen av dopningsbrott inte vara lika sträng som vid narkotikabrott (jfr prop. 1998/99:3 s. 74 och prop. 2010/11:4 s. 81 f.). Det gäller för såväl bedömningen av straffvärdet som valet av påföljd.

Bedömningen i detta fall

10. Det aktuella innehavet av dopningsmedel överstiger helt klart vad som får anses utgöra en särskilt stor mängd. Det har inte rört sig endast om innehav utan också om spridning. Leveransen har skett mot ersättning. ETKs inblandning har visserligen varit förhållandevis okvalificerad och tillfällig och haft ett visst samband med hans eget missbruk. Vid en samlad bedömning av omständigheterna måste brottet dock ändå anses som grovt.

11. Omständigheterna är sådana att brottslighetens straffvärde motsvarar fängelse i åtta månader. Även om det vid straffmätningen i någon mån ska beaktas att ETK har fått lämna sin anställning till följd av brottsligheten (29 kap. 5 § brottsbalken) bör, med hänsyn till dopningsbrottets art, i ett fall som detta påföljden normalt vara fängelse. Särskilda skäl, hänförliga till omständigheterna vid brottet eller gärningsmannens person, kan dock föranleda en annan bedömning. (Jfr NJA 1995 s. 89 I och II, som avgjordes innan grovt dopningsbrott infördes.)

12. Av yttranden från Frivården framgår att en skyddstillsyn skulle kunna bidra till att avhålla ETK från fortsatt brottslighet. Det framgår också att det har skett en påtaglig förbättring av hans personliga och sociala situation i flera avseenden som kan antas ha haft samband med hans brottslighet, en positiv utveckling som skulle brytas om han ådömdes ett fängelsestraff utifrån brottslighetens straffmättningsvärde. Det finns därmed tillräckligt starka skäl att välja skyddstillsyn som påföljd. Med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art är det dock då oundgängligen påkallat att skyddstillsynen förenas med fängelse i en månad.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, Göran Lambertz, Dag Mattsson (referent) och Sten Andersson
Föredragande justitiesekreterare: Frida Barrstrand